

zetének védelme és igazolása — látjuk, hogy a szociálpolitikai miniszter által is nem egyszer hangsúlyozott követelés: „*egyenlő munkáért egyforma bért*”, tudományos alapokon nyugszik.

*

A létminimum helyes alapokra helyezett és megfelelő szempontból tárgyalt kérdése fontos, különösen ma, amikor az egyre növekvő drágulás a dolgozókat béreik növeléséért mozgalomba kényszeríti. A válságból kiláboló, sok iparágban az 1930-as maximumot elérő és túlszárnyaló termelés a nép életviszonyainak emelésére és rendezésére megfelelő gazdasági alapot nyújt. A *kiindulópont* az élettani létminimumon felépített és a helyi viszonyokhoz, követelményekhez símuló u. n. *szociális életminimum* lehet csak, amely a közvetlen létfenntartáshoz múlhatatlanul szükséges cikkeket beszerzésén kívül szórakozásra, szellemi továbbfejlődésre is lehetőséget ad.

Pálics Nikola

A szövegben közölt táblázatot Suboticán, szeptember hóra megállapított átlagos napi árak alapján állítottuk össze. Felkérjük olvasóinkat, hogy — a falukutatói munka kiegészítéseképpen — hasonló módon összeállított táblázatokat küldjenek szerkesztőségünknek. Üres (árak nélküli) táblázatot kívánságra, bővebb útmutatással együtt azonnal küldünk.

Szerk.

ÖTEN VOLTUNK

Koestler Arthur a „News Cronicle” spanyolországi tudósítóját Malaga elfoglalása után a spanyol lázadók letartóztatták és halálra ítélték. Három hónapig volt a sevillai börtönben és az angol kormány tiltakozására helyezték szabadlábra. Szabadulásáig nem szüntek meg fogvatartói a halálos ítélet végrehajtásával fenvegetni.

Börtönéletem első 63 napját mindenkitől elkülönítve magánzárkában töltöttem. Az udvarra nem mehettem ki és senkivel sem érintkezhettem. 1937 április 13-án, a 64-ik napon délután egy órakor vezettek ki először a „patio”-ra.

Egész Spanyolországban délután 1-től 3 óráig pihenés van; a fronton és a börtönben is. A foglyok, akik a nap többi órájában sétáltak most a cellákban voltak.

Ebben az időben kivülem még négyen voltak a „patio”-n.

Első kérdésem — természetesen — az volt, hogy mire ítélték el őket. „A muerte” felelte az első mosolyogva. „A muerte” mondta a másik is. Ismert köztársasági politikusok voltak. Neveiket nem mondhatom meg: néhány hónapja várták már a halált. Esetük nem volt kivétel.

Volt itt sok politikai elítélt, akik halálos ítélettel a zsebükben már hónapok óta rótták a pár száz lépésnyi keskeny „patio”-t az ítélet végrehajtása napjáig. „A muerte” mondta a harmadik is. Egy fiatal szelid kékszemű, kistermetű andaluziai paraszt volt, milicionista, kócos, fekete néhányhetes szakállal. Almériánál fogták el.

A negyedik még nem tudta mi vár rá. Carlos Augustos, magasnövésű szemüveges olasz, Mussolini spanyolországi különítményének hadnagya.

A milicionistát Nicolas-nak hívták. Tíz nappal ezelőtt fogták el és egy hét múlva már halálra is ítélték. Mint minden hadifogoly vádirata az övé is kétszóból állt: „Rebellion militar”. Nicolas még a „patio”-n nagy léptekkel sétáltunk elmesélte a pör folyamát. Az elnök fölolvasta a fogoly nevét, születése és elfogatása helyét. Az ügyész halálbüntetést kért és hozzátoldotta: „Sajnálom, hogy ezt a „rojecillo”-t mielőtt kivégeznénk, kalickába zárva nem küldhetem Genfbe megmutatni a Népszövetségnek milyen aprók is az Igazság és a Demokrácia állítólagos harcosai”.

Nicolas — nem tudom honnan — egy fej salátát szerzett, amit beszéd közben rácsált. Minket is megkínált néhány levéllel. Nem fogadtam el, mert már tizedik napja éhségstrájkot folytattam. A többiek nem igen kérték magukat. — Mit gondol, mikor lőnek agyon? — kérdezte Nicolas. „Patientia gyerekem” felelték a politikusok, akik mint beavatott emberek a jövővény iránt megértést tanúsítottak. „Türelem. Mi már három hónapja várunk...”

De Nicolasnak szerencséje volt. Már harmadnap eltűnt, éjjel agyonlőtték. „Requiescas in pace, Nicolas”. Elhatároztam hogy a könyvet amit közös szenvedéseinkről írok, neked szentelem. Te olvasni se tudnád, még ha életben maradsz is, különben ezért is lőttek agyon. Mert tudni akartál olvasni, mert több akartál lenni tudatlan igavonónál. Te és az a pár millió földid, akik fegyvert ragadtak a köztársaság védelmében az ember jogaiért!

Tényleg el kellett volna küldeniök Genfbe.

Koestler Arthur

Az előforduló idegen szavak jelentése: patio = udvar, a muerte = halálra, rebellion militar = katonai lázadó, rojecillo = vöröske, requiescas in pace = nyugodj békében.

„Mint ahogy Amerikában azt mondják a fehéreknek, hogy a négerek veszélyes és rabló fenevadak épp úgy Németországban a zsidókat rágalmazzák és Olaszországban az etiópiaiakra köpnek ki. A régi faji mítoszokat azért dédelgetik, hogy meggyöngítsék és meggátolják a dolgozó osztályok felemelését.

Langston Hughes, amerikai nagy néger költő.

Rajtunk kívülálló okok miatt Ember Zsigmond: Mi lesz holnap? c. cikkét részben, Boldizsár István: Pár szó a vojvodinai magyar nincstelenek helyzetéről c. cikkét és Bálint György: Intelmek kezdő felháborodókhoz c. könyvrészletét egészben nem közölhattük.